

«ТАСДИҚ МЕНАМОЯМ»
Директори ДПДТТ ба номи
академик М.С. Осимӣ дар ш. Хучанд
номзади илмҳои техники, дотсент

Саидӣ Д.Р.
с. 2023

ХУЛОСАИ

ДОНИШКАДАИ ПОЛИТЕХНИКИИ ДОНИШГОҶИ ТЕХНИКИИ ТОҶИКИСТОН БА НОМИ АКАДЕМИК М.С. ОСИМӢ ДАР ШАҲРИ ХУЧАНД

Кори илмии Раҳмонова Ҷамилахон Абдуҳамидовна дар мавзӯи:
«Қорқарди технологияи маҳсулоти хӯрокаи функционалии қаннодии
ордӣ бо иловаи ашёи ғайрианъанавӣ дар мисоли топинамбур» таҳти
роҳбарии Рашидов Наим Ҷалолович – доктори илмҳои кишоварзӣ, дотсенти
кафедраи агротехнологияи ва экологияи саноати Донишкадаи политехникии
Донишгоҳи техникии Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд ба номи академик
М.С.Осимӣ ва мушовири илмӣ, Ғаффоров Абдулазиз Абдуллофизович -
доктори илмҳои техникӣ, профессори Донишгоҳи технологии Тоҷикистон,
академики АБТА иҷро карда шудааст.

Раҳмонова Ҷамилахон Абдуҳамидовна соли 2007 Филиали Хучандии
Донишгоҳи технологии Тоҷикистонро аз рӯи ихтисоси “Технологияи
равғани растанӣ” бо дипломи аъло хатм кардааст.

Дар вақти омода кардани диссертатсия Раҳмонова Ҷамилахон дар
кафедраи технологияи маҳсулоти хӯрокаи Донишкадаи политехникии
Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ дар шаҳри
Хучанд ҳамчун омӯзгори калон фаъолият дошт.

Мавзуи кори илмии Раҳмонова Ҷ. А. дар замони ҳозира хеле муҳим ба
шумор рафта дар он истифодабарии ашёи ғайрианъанавӣ ба мисоли
топинамбури парвариши ватанӣ барои ғанӣ гардонидани таркиби маҳсулоти

қаннодии ордӣ илман асоснок ва таҷрибавӣ баён карда шуда, натиҷаҳои далелнок дар диссертатсия муфассал оварда карда шудааст.

Натиҷаҳои муҳокима ва хулоса:

Солҳои охир афзоиши бемориҳои гуногун аз ҷумла саратон, диабети қанд, ишшимияи дил ва дигар намуди онҳо дар сайёра бисёр шудааст, ки сабабҳои асосии пайдошавии бемориҳо - ин таъмин нагардидани аҳоли бо моддаҳои ҳаётан муҳим, коҳишёбии назарраси организми зинда аз моддаҳои ҳаётан зарурӣ. Норасоии табаддулоти сахёҳ аз ҳисоби истифодаи ашёи сунъӣ дар таркиби маҳсулоти хӯрока ва дигар омилҳо дар таъмини аҳолии мамлакат бо озӯкаи солим бевосита таъсири манфии худро мерасонад. Дар чунин шароити душвор таъмини устувории бозори маҳсулоти хӯрока дар асоси истифодаи оқилонаи захираву имкониятҳои мавҷуда дар афзунгардони ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти ғизоии ғоидаовар аз ҷумла функционалӣ барои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба яке аз вазифаҳои стратегӣ табдил ёфтааст. Зарурати баланд бардоштани даромаднокӣ ва рақобатнокии истеҳсоли маҳсулоти хӯрока аз ҷумла маҳсулотҳои қаннодии ордӣ, таъмини устувори бозори маҳсулоти хӯрока дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дастгирии давлатии истеҳсолкунандагони ватанӣ, шаффофият ва тавачҷуҳи махсусро дар шароити тағйирёбии иқлим инъикоси пурраро ба миён овардааст. Муҳимияти ҳалли масъалаҳои таъмини устуворӣ коркарди технология ва дастурамали маҳсулоти хӯрока, инчунин нокифоягии омӯзиши ҷанбаҳои назариявӣю амалии он интихоби мавзӯи таҳқиқоти диссертатсиониро муайян намудааст.

Мақсади таҳқиқот коркарди технологияи маҳсулоти функционалии қаннодии ордӣ бо истифодаи концентрати топинамбур мебошад.

Вазифаҳои таҳқиқот ҳалли масъалаҳои зеринро дар бар гирифтааст:

- омӯзиш ва тадқиқи хусусиятҳои топинамбур, таҳлил намудани миқдори қанднокӣ он вобаста ба мавсими ҳосилгундорӣ (инулин, фруктоза, моддаҳои пектинӣ);

- омӯзиш ва таҳлил намудани таркиби химиявии топинамбур;

- коркарди технологияи маҳсулоти нимтайёр дар асоси топинамбур;
- таҳлили сифати концентрати топинамбур ва муқоисаи он бо нишондодҳои ҳуҷҷатҳои меъёрий;
- коркарди дастурамали маҳсулоти функционалии қаннодии ордӣ дар асоси топинамбур;
- истеҳсоли маҳсулоти функисоналии қаннодии ордӣ бо иловаи концентрати топинамбур;
- муайянкунии таъсири вояҳои гуногуни концентрати топинамбур ба таркиби маҳсулоти тайёр;
- муайян кардани хусусияти органолептикӣ, физикию химиявӣ кулчақанд бо иловаи концентрати топинамбур;
- ҳисоб намудани дастурамал ва самаранокии иқтисодии маҳсулоти коркардашуда.

Объекти таҳқиқотро топинамбури истеҳсоли ватанӣ, концентрати дар асоси топинамбур истеҳсолшуда ва таъсири концентрати истеҳсолшуда ба таркиби маҳсулоти қаннодии ордӣ ташкил медиҳад.

Навгонии илмӣ таҳқиқот. Навгониҳои илмӣ таҳқиқот оид ба истифодабарии чунин растани беор ба монанди топинамбур ба таркиби маҳсулоти қаннодии ордӣ равона шудааст. Таъсири профилактикии топинамбур бо таркиби беҳамтои он муайян карда шуда, он имконият медиҳад, ки дар саноати озуқаворӣ истифода бурда шавад. Бинобар он, тадқиқоти ба ташкили маҳсулоти нави хӯрокаи таъиноти функционалии дар асоси топинамбур равонашуда имрӯзҳо аҳамияти назариявӣ ва амалӣ дорад.

Натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ амалӣ унсурҳои зерини навгонии илмиро дар бар мегирад:

- коркарди дастурамал ва тарҳи технологияи истеҳсоли маҳсулоти қаннодии ордӣ дар асоси топинамбур.
- бо роҳи ташхисҳои физикию химиявӣ мавҷудияти инулин дар таркиби топинамбур муайян карда шуда, ба таври муфассал таркиби химиявӣ концентрати топинамбур омӯхта шуд;

- таҳлилҳо бо таври илмӣ асоснок намуданд, ки решамеваи мазкурро дар истеҳсоли маҳсулоти қаннодии ордӣ истифода бурдан мумкин аст;

- илман асоснок карда, бо тариқи таҷрибавӣ имконияти истифодабарии объекти растанигии интихобшуда ба сифати манбаи моддаҳои арзишнок дар истеҳсоли маҳсулоти қаннодии ордӣ тасдиқ карда шуд;

- вояи оптималии иловаи концентрати топинамбур барои истеҳсоли маҳсулоти қаннодии ордӣ пешниҳод карда шуд;

- оид ба хосиятҳои истеъмолкунандагии кулчақанди коркардшуда, ки ба таркибаш иловаи хокаи топинамбур истифода бурда шудааст, тадқиқот гузаронида шуд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот саҳеҳ намудани асосҳои назариявӣ ва усулии таҳқиқоти таркибӣ ва истифодабарии маҳсулоти таъминоти функционалӣ, концепсияи ташкилдиҳандаи асосии ғизои солим барои аҳоли мебошад. Барои истеҳсоли маҳсулоти коркардшаванда, ашёи хоми функционалӣ, ки дар таркибаш миқдори муайяни макро ва микро нутриентҳои фаъол дорад ва бо моддаҳои биологӣ бой мебошад, истифода бурда шуд. Вобаста ба ин, ҷустуҷӯи манбаҳои нави захираҳои ғизоӣ ва истифодаи маҳсулоти хоми ғайрианъанавии пайдоиши растанигӣ дошта, ки барои истеҳсоли маҳсулоти функционалии ғизоӣ яке аз масъалаҳои муҳимми соҳаи саноати хӯрокаи мебошад, ҳал карда шуд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот. Эътимоднокии таҳқиқот ба истифодаи ҷанбаҳои назариявӣ ва амалии усулҳои дар ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва дар қорҳои илмии техникӣ, таҳқиқот ва пешниҳодҳои олимони ватанию хориҷӣ оид ба таъмини амнияти озуқаворӣ, санадҳои меъёрӣ ва ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин нашри мақолаҳои илмӣ асос меёбад.

Интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Муқаррароту натиҷаҳои асосии таҳқиқоти илмӣ дар 10 қори илмии муаллиф, аз ҷумла 1 нахустпатент, 3 мақола дар маҷаллаву нашрияҳои мансуб ба феҳристи маҷаллаву нашрияҳои тақризшавандаи ҚОА ва 3 мақола дар ИИИР (РИНЦ), 4 мақола дар конференсҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ нашр шудаанд. Ҳаҷми

умумии интишорот оид ба мавзуи диссертатсия 6,1 ҷузъи чопиро ташкил медиҳад.

Интишороти муаллиф доир ба мавзӯи диссертатсия:

Мақолаҳое, ки дар нашрияҳои эътирофгардидаи ҚОА-и назди

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

1. Рашидов Н.Д., Гаффаров А.А., Раҳмонова Д.А. Инулиносодержащий концентрат из топинамбура. ТУТ, Вестник, 1 (48) 2022, Душанбе. -122-127ст.

2. Раҳмонова Д.А. Сенсорный анализ кондитерского изделия с добавлением концентрата топинамбура и боярышника. ТУТ, Вестник №2 (49) 2022, -83-87с.

3. Рашидов Н.Ч., Гаффаров А.А., Раҳмонова Қ.А. Технологии истехсоли кулчақанд бо иловаи хокаи топинамбур. ДТТ, “Паёми ДТТ, №1 (52) 2023, -69-76с.

Мақолаҳое, ки дар дигар нашрияҳо ҷоп шудаанд:

4. Камилова Д.А., Раҳмонова Д.А. Разработка и внедрение в технологии мучных кондитерских изделий композитные смеси из нетрадиционного сырья. Качество продукции, технологий и образования, Материалы XVI международной научно-практической конференции, Магнитогорский государственный технический университет им. Г.И. Носова. РИНЦ. 2021. - 61-64 с.

5. Камилова Д.А., Раҳмонова Д.А. Инулиносодержащий концентрат из клубней топинамбура для функционального назначения. Качество продукции, технологий и образования, Материалы XVI международной научно-практической конференции, Магнитогорский государственный технический университет им. Г.И. Носова. РИНЦ. 2021. -106-109 с.

6. Раҳмонова Қ.А., Рашидов Н.Ч., Гаффаров А.А. Топинамбур - ашёи поливитаминоӣ барои ғанӣ гардонии маҳсулотҳои функционалӣ. ДПДТТХ, конференсияи илмӣ – амалии омӯзгорон, докторантон, PhD, магистрантон ва донишҷӯён бахшида ба эълон гардидани солҳои 2020-2040 “Бистсолаи

омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф”, “Солҳои рушди саноат” ва “Рӯзи илми тоҷик”, 04.2022. -62-67с.

7. Раҳмонова Ҷ.А., Рашидов Н.Ҷ., Гаффаров А.А. Баҳодиҳии хусусиятҳои физико-химиявии хокаи топинамбур, ҳамчун маҳсулоти функционалӣ. ДПДТТХ, конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ “Муаммоҳои саноатикунории комплекси агросаноатӣ дар шароити муосир” бахшида ба 30 солагии Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва “Солҳои рушди саноат” 12.2022 -127-132с.

8. Рашидов Н.Д., Гаффаров А.А., Раҳмонова Д.А. “Экономические аспекты применения инновационных технологий в производстве мучных кондитерских изделий на предприятиях Согдийской области”, Вестник ХПИТТУ имени академика М. Осими. Вестник №2 (27) 2023. -123-134с.

9. Раҳмонова Д.А., Аҳмедова М.Н., Аҳмедов Н., ДПДТТХ, конференсияи илмӣ – амалии омӯзгорон, докторантон, PhD, магистрантон ва донишҷӯён бахшида ба эълон гардидани солҳои 2020-2040 “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф”, “Солҳои рушди саноат” ва “Рӯзи илми тоҷик”, 2023. -69-77с

10. Нахустпатент № ТҶ 1245 ба ихтирои “Тарзи истеҳсоли маҳсулоти қаннодии ордӣ бо иловаи ордӣ топинамбур ва дӯлона”.18.03.22. Раҳмонова Ҷ.А., Комилова Д.А.

Хулоса: Корҳои нашршуда ва автореферат таркиби асосии диссертасияро иникос мекунад. Аз рӯи мазмун ва мундариҷаи илмӣ, услуби навиштани диссертасия ва автореферати муаллиф мувофиқи талаботи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қисми “Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдорории диссертатсияҳо ва авторефератҳо барои дарёфти дараҷаҳои илмӣ” ба таъб расонида шудааст. Аз ин лиҳоз, кори диссертатсионии Раҳмонова Ҷамилахон Абдуҳамидовна дар мавзӯи “Коркарди технологияи маҳсулоти хӯрокаи функционалии қаннодии ордӣ бо иловаи ашёи ғайрианъанавӣ дар мисоли топинамбур” натиҷаи тадқиқоти илмии анҷомёфта буда, ба талаботи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии

Тоҷикистон қисми банди 31 ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он сазовори гирифтани унвони илмии номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 05.18.01 – Технологияи коркард, нигоҳдорӣ ва коркарди хӯшагиҳо, лӯбиёгиҳо, маҳсулоти ғалладона, мевагию полезӣ ва ангурпарварӣ ба ҳимоя тавсия дода мешавад.

Хулоса дар ҷаласаи кафедраи технологияи маҳсулоти хӯрокаи факултети муҳандисӣ-технологии Донишкадаи политехникии Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи академик М.Осимӣ дар ш. Хучанд қабул карда шуд. Иштирок доштанд 12 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: “розӣ” – 12, “зид”- нест, “бетараф”- нест. Суратчаласа № 9 аз 30.03.2023с.

Мудири кафедра,

н.и.х., дотсент

Тошхӯчаев Н.А.

Котиби ҷаласа

Атаева Р.А.

Эксперти мустақил,

н.и.т.

Қоидов Ш.М.

Имзои Тошхӯчаев Н.А., Атаева Р.А., Қоидов Ш.М.-ро тасдиқ мекунам:

Мудири шӯъбаи кадрҳо

Ёкубова М. А.

